

2015. szeptember 6.-án, vasárnap, délelőtt 9.30 órakor a Rákoskeresztúri temetőnkben (Budapest X., Kozma u. 6.) a mártíremlékműnél, utána az ismeretlen munkaszolgálatos emlékművénel gyászmemoriaműködést tartunk mártírhalált halt drága hittestvéreink emlékére.
A kegyeletes ünnepeken Gordon Gábor, az Élet Menete Alapítvány kuratóriumának elnöke köszönti az emlékezőket.
Az emlékeszédet Darvas István rabbi tartja.
A kántori funkciót Zucker Immanuel kántor látja el.
A megemlékezésre tisztelettel meghívjuk hittestvéreinket, és megjelenésükre számítunk.

Budapesti Zsidó Hitközség Chevra Oszdtálya

Az összesen 212 millió forintos beruházás során a Síp utcai épület pinceszintjén található kazánházban kondenzációs ikerkazán került beépítésre, amely a székházat, a Wesselényi utcai épületet, a zsinagógát és a múzeumot látja el fűtési energiával. (2. oldal)

Egy ilyen programozói állás nagy segítség lehet egy ultraortodox család számára, ezekben a vallásos közösségekben ugyanis komoly problémát okoz a munkanélküliség és a szegénység. Az ultraortodox férfiak 55 százaléka munkanélküli. (5. oldal)

Ha érzékenyek lennénk, antiszemitizmust kiáltanánk. Joszif Kobzonról van szó, aki januárban, a gettó felszabadulásának 70. évfordulóján szerepelt a Dohány-zsinagógában. Az akkori híradások szerint hazája valamelyik hitközségében vezető funkciót is betölt. (6. oldal)

Találkozásunkkor Jusztin Ádámon szemmel látható volt a fáradtság. Fáradtság és egyben nagy-nagy öröm, hiszen a fiúk és lányok nagyszerűen szerepeltek. Berlinben több mint 2000 sportoló jött össze, hogy 19 sportágban mérje össze tudását, felkészültségét. A mieink 9 sportágban indultak. (8. oldal)

Megújult intézményeink

Síp utca és „tartozékai”

A Budapesti Zsidó Hitközség a Zöldgazdaság-fejlesztési program keretében, 60%-os támogatási intenzitással 127 266 784 forint vissza nem térítendő támogatást nyert a budapesti székhelye 19. sz. végén épült műemléki védettségű székházának és közösségi tereinek nyílászárói cseréjére, fűtőkorszerűsítésére és a padlásfödémek szigetelésére. A fejlesztés a Síp utcai és a Wesselényi utcai épületeket érintette, a projekt 2015. augusztus 10-én zárult.

A projekt egyik célja, hogy hozzájáruljon Magyarországon az energiahatékonyság fokozásához, továbbá az üvegházhatású gázok (ÜHG) mennyiségének csökkentéséhez. A projekt hatására a fejlesztéssel érintett épületek évente 101,71 tonnával kevesebb ÜHG-t fognak kibocsátani, és 1549 GJ energiát takarítanak meg.

Az összesen 212 millió forintos beruházás során a Síp utcai épület pincésintjén található kazánházban kondenzációs ikerkazán került beépítésre, amely a székházat, a Wesselényi utcai épületet, a zsinagógát és a múzeumot látja el fűtési energiával. A fűtőkorszerűsítés során az alap- és felszálló vezetékek megmaradtak, a radiátorokat lapradiátorokra cserélték. Ezáltal biztosítják az épületben tartózkodók számára az optimális hőmérsékletet. A fűtőkorszerűsítés mellett a főhomlokzat portálijait cserélték, egységesítették, illetve hőtechnikailag javították. A főhomlokzat külső nyílászáróit is javították. A Wesselényi utcai épületen korszerűsítéssel a homlokzati nyílászárók érintettek, valamint a padlás, ahol utólagos hőszigetelést hajtottak végre.

A projekt során Budapest építészeti és műemléki örökségének fejlesztésére és megővására került sor.

ORZSE

2015. augusztus 10-én zárult a Mazsihisz 60%-os támogatási intenzitású épületenergetikai projektje. A 133 millió Ft-os beruházás a Zöldgazdaság-fejlesztési program keretében 79 910 940 forint vissza nem térítendő támogatást nyert az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem épületének nyílászárói cseréjére, fűtőkorszerűsítésére, külső oldali szigetelésére és napelem telepítésére. A fejlesztés a Scheiber Sándor utca 2. sz. alatti, helyi védelem alatt álló épületet érintette.

A projekt legfőbb célkitűzése, hogy hozzájáruljon a magyarországi épületek energiahatékonyságának javításához, továbbá az üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátott mennyiségének csökkentéséhez. A projekt hatására a fejlesztéssel érintett épület évente 74,93 tonnával kevesebb

ÜHG-t fog kibocsátani, és 777,09 GJ energiát takarít meg.

A kivitelezési munkálatok 2015 júliusában zárultak. A megvalósult fejlesztés során az épület központi, elavult gázkazánjait kondenzációs falikazánokra cserélték. Ezenkívül a fejlesztés során az épületben a meglévő, acéllemez lapradiátorok radiátorszelepeit termosztatikus radiátorszelepekre cserélték. A meglévő nyílászárókat korszerűsítették: a gerébtokos nyílászárókat kedvezőbb hőátbocsátási tényezőjű, háromrétegű

hőszigetelő üvegezésű nyílászárókra cserélték, a kapcsolt gerébtokos nyílászáróknál a meglévő belső ablakszárnyat cserélték kétrétegű hőszigetelő üvegezésű szárnyra. A padlásfödém 30 cm üveggypot hőszigeteléssel, az udvari homlokzati falakat 14 cm grafit EPS hőszigeteléssel látták el. A megújuló energia hasznosítására 29,4 kWp teljesítményű napelemes rendszert telepítettek.

A projekt eredményeképp Budapest építészeti és műemléki örökségének megővására került sor.

Mártírjainkra emlékeztünk a 71. évfordulón (5.)

Kecskemét

A példamutatóan felújított és rendben tartott zsidó temetőben az összegyűlt maguk között köszönthettek három holokauszt túlélőt.

Grósz Andor, a hitközség elnöke üdvözölte a megjelenteket, köztük Feldmájer Pétert, az Európai Zsidó Kongresszus Végrehajtó Bizottságának tagját, Mák Kornél és Szeberényi Gyula Tamás alpolgármestereket, valamint a kecskeméti egyházak képviselőit.

Elmondta, hogy a város, a Mazsihisz Közép-magyarországi Területi Csoportja és a hitközség a Civil Alap 2014 támogatásával táblákat helyeztet el azokra az iskolákra, melyekbe a Kecskemétri elhurcolt zsidó gyermekek jártak. A református gimnázium, a Katona-gimnázium, a Zrínyi-iskola, a Tóth László-iskola, illetve a piarista iskola falára kerültek ki az antiszemita politika következtében az ország által kivetett és elpusztított gyermekek neveit tartalmazó táblák.

Róna Tamás vezető rabbi elmondta, hogy a megemlékezésnek helyet adó épület, a ravatalozó, 1949-ig nem létezett. 1949-ben azon kevesek, akik visszatértek, úgy döntöttek, szeretnének egy szentélyt állítani annak a

csaknem másfél ezer zsidó embernek, akiket innen hurcoltak el és gyilkoltak meg a holokauszt során. A gyászistentiszteleten Kerekes Béla főkantor recitálta az imákat.

Nagykőrös

A környék egyetlen eredeti formájában és funkciójában megmaradt zsinagógájában rendezett megemlékezésen nagy számban vettek részt a helybéli polgárok, köztük Körtvélyesi Attila alpolgármester, Szabó Gábor református lelkészelnök, a helyi katolikus egyház képviselője, Suba Lajos, az Arany János Református Gimnázium igazgatója, Berman Dávid, a szolnoki és Feldmájer Sándor, a nagykovácsi hitközség elnöke, valamint Feldmájer Péter, az Európai Zsidó Kongresszus Végrehajtó Bizottságának tagja.

Róna Tamás vezető rabbi gyászbeszédében megemlékezett a több mint 400 ártatlan áldozatról, akik ragaszkodtak zsidóságukhoz, egyszerű emberként éltek, és soha nem gondolták volna, hogy elárulják őket, hogy akiket nap mint nap találkoztak, azok ellenük fordulhatnak. A gyászimákat Kerekes Béla főkantor recitálta.

Turai János kitüntetése

Magas színvonalú munkájáért Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült Turai János, a váci hitközség elnöke.

Magyarország köztársasági elnöke a magyarországi és határon túli magyar zsidóság összefogását szolgáló jelentős közéleti, kulturális és humanitárius tevékenysége, valamint a Váci Zsidó Hitközség újjászervezőjeként és vezetőjeként végzett munkája elismeréseként adományozta a rangos kitüntetést Turai Jánosnak.

Az elismeréshez szívből gratulálunk, és további sikeres munkát kívánunk!

Brit mila

Egy brit mila mindig jelentős esemény, nagy öröm egy kis közösség életében, és ez a Hunyadi téren néhány hónapon belül másodszor is megtörtént.

Telt házas érdeklődés mellett, a szülők, Heéger Zsófi Cháná bát Ábrahám és Kovács Bence Benjámín Báruch ben Meir, hozzátartozók, barátok, a rendszeresen ott imádkozók, zsinagógakörzetek és zsidó szervezetek előljárói társaságában vették fel Ábrahám szövetségébe Kovács-Heéger Ármín Zoltánt, aki az Ariel Slomó ben Benjámín Báruch nevet kapta.

Jó kezekben...

A rabbinikus feladatokat Fináli Gábor helyettes rabbi látta el, a mohél dr. Hollós Gábor, a kváter Bárász Tamás volt.

Az aktus során az édesapa elmondta a Ha elfelejték, Jeruzsálem... zsoltár-részt, majd a Sómá következett. Tradicionálisan báruch hábá fogadta a babát, majd Élijáhu székén megtörtént a beavatkozás.

Természetesen óriási volt az izgalom, de a kicsi példásan, igazi kis hősként fogadta első zsidó „élményét”, ha lehet hinni az arkifejezésének, annak alapján várhatóan rendszeres látogatója, majd bár micvája után teljes értékű tagja lesz a Hunyadi téri közösségnek.

Mázál tov! A szülők gazdag kiduson látták vendégül a megjelenteket, akik ajándékokkal kedveskedtek a boldog családnak.

Kántor koncert az Újpesti Városnapok alkalmából

Budapest Klezmer Band

Az Újpesti Városnapok és az Újpesti Zsinagóga közös rendezésében szeretettel vár minden érdeklődőt Szerdócz Ervin rabbi, Máté György elnök és az előljáróság a kántorkoncertre.

Közreműködnek:
Budapest Klezmer Band

Énekel: Budai Miklós, Nógrádi Gergely, Raáb Gábor, Székelyhídi Hajnal, Zucker Immanuel
Közreműködik: Neumark Zoltán

Helyszín:
Az Újpesti Zsinagóga,
Budapest IV. ker., Berzeviczy G. u. 8.
2015. szeptember 3., csütörtök du. 19h

Kiemelt támogatók:

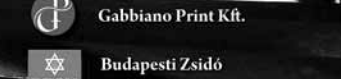
Újpest Önkormányzata

Nemzeti Kulturális Alap

Gabbiano Print Kft.

Budapesti Zsidó Hitközség

Helyfoglalás érkezés szerint; a koncert ingyenes.

VALLÁSI ROVAT

Ros hásáná – Emlékezet és számadás

A zsidó újév, ros hásáná idén szeptember 13-án, vasárnap este köszönt be. Hagományunk szerint ezen a napon az Örökkévaló előtt kinyílik az Ítélet Könyve, és minden ember sorsa eldől egy évre előre. Az újév két napos, ezért két napon át minden zsidó a zsinagógákban imádkozik az egész elkövetkező évéért, jó sorsáért. Minden fontos döntést ebben a két napon hoz meg az Örökkévaló: ki fog élni, ki fog meghalni, mivel történik különleges, pozitív változás, vagy (amitől Isten óvjon) az ellenkezője. Aki ennek a napnak a súlyát érzi, annak ez a két nap nem hasonlítható semmi máshoz. Ez nem még egy nap, amikor imádkozunk, kérünk, mint minden hétköznap. Nem is egy

egyszerű ünnepnap, amikor közelebb érezhetjük magunkhoz a Teremtőt. Ma dől el minden, ami meghatározó. (Az apróbb részleteket későbbi imáinkkal, cselekedeteinkkel is meg tudjuk változtatni.)

Furcsa módon ezen a napon Isten hagyja magát meggyőzni: ha nagyon akarjuk, és eléggé elszántak vagyunk aznap, akkor egy gyökeresen más, teljesen új életet élhetünk, mint ami eredetileg járt volna nekünk az elmúlt éves cselekedeteink alapján. Miféle isteni igazságszolgáltatás ez? „Nem a bűnös halálát akarja, hanem azt, hogy megtérjen útjairól, és éljen” – többek között ezt mondjuk aznap imáinkban. A rendszer maga tökéletes, hiszen ha valóban ott helyben ráérünk a nap szentségére, különlegességére, és ennek következtében megbánjuk helytelen cselekedeteinket (vagy minden olyan dolgot, amit

az elmúlt évben nem csináltunk meg), akkor ténylegesen más emberként távozzunk a zsinagógából, mint ahogyan bejöttünk. A régi én megérdemelte volna a súlyos ítéletet, de most már egy teljesen másik ember lettem, aki jobb megítélésre érdemes. És pontosan ez az isteni cél ezzel a rendszerrel.

Ezen a napon az Örökkévaló „számadást” tart: pontosan, ahogyan egy nagy cég vezetője az év végén, röviden összegzi az egyes emberek életében történeteket. Ugyanúgy részünkről is helyes megtenni ezt a számadást: ha meg kell állnom a Bíró előtt, mit mondjak, mi jót tettem, és mit tervezek még, ami miatt fontos nekem jövőre is az élet? Menynyiben vagyok most több, mint 1 évvel ezelőtt? Ha erre az a válasz, hogy semmiben, az probléma. Viszont ha ezt a problémát felismertük, akkor lehet, hogy pont ezért érdemlünk még egy esélyt, hogy kijavítsuk. Ha a válaszuk pozitív, az is jó. Mint amikor az ember önéletrajzot ír egy állásinterjúhoz, és olyan dolgokat tud meg saját magától saját magáról, amiket eddig nem is gondolt volna. Külön-külön ugyan ismerte ezeket, információ szintjén, de most úgy láthatja egyben az egészet, mint még soha. Nem csoda, ha még egy kis büszkeséget is érez ilyenkor: ezt mind én vittem véghez egyedül!

Világos, hogy ez a fajta büszkeség egészen más jellegű érzés, mint az előbb vázolt megbánás, megtérés érzése. Kérdéses, hogy egyáltalán illik-e a félelmetes napok (jámim noráim) néven ismert ünnepek hangulatához, amiben éppen benne vagyunk. Ugyanakkor megtérés és megváltozás mindenképpen van benne, hiszen aki tisztában van azal, hogy mit képes ő elérni, annak automatikusan megváltozik a saját magától elvárt szintje is. Attól függően, hogy milyen élethelyzetben vagyunk éppen, bármelyik út lehet a mi idei ros hásáná-hangulatunk meghatározó eleme.

Bármelyik utat is válasszuk, az emlékezet mindenképpen kulcsszerepet fog játszani. A ros hásáná-napi különleges imarend három híres részből tevődik össze: málchujot (királyság, Isten királysága), zichronot (emlékezet) és sofárot (sófár, kürtészó). Ezek közül az egyik az emlékezet. Héberül az a szó, hogy „emlékezet”, ugyanabból a szóból ered, mint az „emléítés”. Amit ugyanis már megéltünk egyszer, azt később elég emléntünk ahhoz, hogy minden emlék azonnal felidéződjön. A tóra tanulása során ez különösen kézzelfogható: szinte pár másodperce is „be tudjuk csomagolni” azt az akár többórnyi komoly szellemi erőfeszítést, amit a tanulás jelentett. Elég mondani a kulcsszavakat, és mindenki, aki tanulta, tudja, hogy miről van szó.

Ros hásánakor ezt a képességünket is használnunk kell. Mindent összefoglalunk, mindenre visszaemlékezünk, és madártávlatból szemléljük életünket. Ez egy olyan áttekinítés, amit legalább évente egyszer minden felelősségteljesen gondolkodó ember köteles megtenni. Ahogyan a klasszikus etikai mű, a Meszilát Jesárim mondja, „erre a dologra az embert az intellektusa kötelezi”. Tehát még ha az Örökkévaló nem is várná el tőlünk mint vallási kötelezettséget, akkor is meg kellene tennünk. Ez nem olyasvalami, amire a zsinagógai imádkozás során alkalomunk van. Erre ott van az egész elul hónap, ami ros hásánát megelőzi. Papír kell hozzá és toll (vagy akár billentyűzet). Mindez hozzásegít minket ahhoz, hogy cselekedeteink teljes tudatában álljunk oda imádkozni ros hásáná napjaiban. Kívánom, hogy írassunk be és pecsételtesünk be mindannyian egy jó új évre!

Szántó-Várnagy Binjomin Zeév
binjomin.hu

Egy érdekes visszaemlékezés

Magyarul tavasszal látott napvilágot a „Tizenhat évesen Auschwitzban” című könyv, mely *Pelle János* avatott fordításában kerül az olvasó elé.

Az 1928-ban Debrecenben született és 16 éves koráig ott nevelkedett szerző, Róth Miklós szociografikus jellegű emlékiratként tárja elénk életének közel két éves történetét. A korrajz, amely nevelkedésének helyszínéről, a vidéki zsidóság életéről, illetve az iskoláról szól, rendkívül érdekes. A visszaemlékezés középpontjába természetesen az 1944. március 19-e utáni időszak kerül.

Néhány eseményt kívánunk kiemelni ezen időszakból.

A vidéki zsidóság nagy részéhez hasonlóan szülővárosában szüleivel és húgával együtt felteszik az Auschwitz-Birkenauba induló vonatra.

Édesapját, édesanyját és fogyatékos kishúgát nyomban meggyilkolják. Az erős fiatalembert a táborban különböző fizikai munkákra osztják be. Túlélése nagy akaraterejének és önfegyelmének tudható be. Emlékiratában folyamatosan keresi a magyarázatot.

Auschwitz kiürítését követően Dachauba kerül, az út embertelen körülmények között zajlik le. Itt már egészségi állapota az állandó éhezés és fertőzések miatt megromlik. A felszabadulást az amerikai katonák hozzák meg számára. Idősebb testvérei korábban elszakadtak a családtól, bátyja Palesztinában él, nővére Párizsban.

A történet további érdekes része a Palesztina felé való utazás, mely sok-sok kalandot, izgalmat tartogat. Több német- és olaszországi menekülttáborban is megfordul. 1945 nyarán érkezik Rómába, ahol várja a Palesztinába szóló vízumot. Párizsban élő nővéreinek köszönhetően sikerül a „családegysítés”, mely 1945. április 29-én következik be. Így válik Párizs – mind a mai napig – otthonává Róth Miklósnak.

Miért fontos ez a regény?

A holokausztról sok-sok regény, tanulmány, tudományos értékkel is bíró visszaemlékezés született. Bizonyos művek népszerűvé váltak. Más írók a kutatók munkáját segítik. Nicolas Roth saját élményeit írja meg, tudatosan kerül a borzalmak naturális megjelenítését. Rendkívül tárgyyszerűen ismerteti a megrázó, az emberpusztító, embert próbáló eseményeket. Az eseményleírások mindvégig saját élményein alapulnak, ugyanakkor nem hagyja ki az emberi felelősség problematikájának vizsgálatát sem.

Kimondhatjuk, generációkon átívelő regényt olvashatunk. Azaz éppúgy szól a vészidőszakot átélőknek, mint a gyerekeiknek és a további generációknak, mindenkinek, aki a hazai valóság részese.

A mű – épp rendkívüli olvasmányossága okán – feltétlenül szól a középiskolás korosztályhoz, ugyanis a szerző hiteles leírást ad Auschwitzról, ezt előtte magyar szerző még ebben a formában nem tette meg. Az intézményes nevelés körében időről időre felmerül a holokausztoktatás megvalósíthatósága. E dokumentum elolvasása, majd tanári segítséggel történő közös feldolgozása segítheti saját élmény alapján a korszak megismerését, bepillantást ad a zsidó családok mindennapi életébe, üldöztetésébe, az egyéni és családi tragédiákba, megerősíti az élet- és akaratérő összpontosításának fontosságában, továbbá az újrakezdés lehetőségében és jelentőségében.

Mindezek alapján a holokausztoktatás számára fontos, sőt nélkülözhetetlen könyvről van szó.

Megismerését feltétlenül ajánlom.

(Kiadta: Debreceni Zsidó Hitközség – Merkava Kiadó, 2015)

Csillag Ferenc

Nem kóser tóra készítése

Tóramásoló robotot mutattak be a berlini zsidó múzeumban. A gép gyorsabb, mint a rabbi, de másolatait nem lehet használni a zsinagógákban. A készülőket a Robotlab nevű német művészcsapat fejlesztette ki.

A narancssárga, óriási fogorvosi fúróra emlékeztető robotnak mindössze három hónapba telik a teljes tóra lemásolása, míg egy rabbi vagy egy szófér több mint egy évet tölt el a 80 méter hosszú tekercset megtöltő csaknem 305 ezer héber írásjegy megformálásával.

A robot által készített másolat azonban nem kerülhet liturgikus használatba. „Ahhoz, hogy egy tórapéldány szent legyen, lúdtollal kell írni pergamenbőrre, az egész folyamatnak értelemmel telnie kell lennie, és az író imákat mond, miközben írja” – mondta Reuven Yaacobov.

A berlini rabbi bemutatta a látogatóknak a tóramásolás hagyományos módját is, ahogyan azt elődei évezredek óta művelik.

A robot egyébként már gyakorlottnak számít vallásos szövegek másolásában: a keresztény bibliát már német, spanyol és portugál nyelven is leírta, mielőtt egy izraeli dizájnert segítségével átprogramozták a héber karakterekre.

A robot a „Világ teremtése” című kiállítás része, amely a héber kézírás mutatja be szent tekercsek, házassági szerződések és más középkori dokumentumok segítségével.

MTI

Elment a Jidu

Erlacher jid volt, igaz zsidó ember. A debreceni otthoni hagyományokat ő és családja szigorúan követték. Magas állami kitüntetést kapott (a Magyar Köztársaság Érdemrend Középkeresztjét), de mivel sábeszkor adták volna át ünnepélyesen, az eseményen nem vehetett részt. Mindent megtett a vallásos zsidó élet fenntartásáért. Elérte, hogy a zsinagógában reggel és este is összejót a minján.

Két meghatározó szempontja van vallásunknak: a kásrut és a sábesz betartása. Az ehhez szükséges feltételek biztosítása nem könnyű. Elő kell készíteni mindent, hogy sábeszkor nehéz munkát ne végezzünk. Ezt az írást vagy egy hete kezdtem írni, itt tartottam, amikor jött a szomorú hír, hogy Jidu elment. Betegségéről tudtunk, de a hír váratlanul ért. Évek óta ismertem és becsültem, még Debrecenben kezdődött az ismeretségünk, annál nagyobb volt a megdöbbenésem és szomorúságom. Ő már fent van a mennyekben, és imádkozik megrendült családjáért, fájdalmukat mélyen átérezzük. De fohászkodik a Bethlen téri zsinagóga látogatóiért és mindnyájunkért, mert munkásságának gyümölcsét az egész közösség érezte. A családot vigasztalja az a tudat, hogy Jidu szellemileg velük van. Ezt közössége is érzi. Kötelességünk, hogy emléke mellett munkássága folytatást nyerjen. Nehéz lesz, mert ismerjük annak eredményeit. Az Országos Rabbiképző elvégzése után több zsinagógában is funkcionált, például a Dohány utcában, az újpésteiben és a Hegedűs (Cságy) utcában. 1988 végétől a Bethlen téri zsinagógát vezette. Szellemileg is nagy munkát végzett, mert oktatott fiatalokat, előkészített bár micvára és bát micvára.

A Bethlen téri zsinagóga életének felvirágoztatásához hozzájárult. A Marmor diákszervezetet támogatta. Elősegítette, hogy díszterme lett a zsidóságának. Vidékre is utazott, például a felújított makói zsinagógát is ő avatta fel. Több száz alkalommal vezetett megemlékezést a második világháború áldozatainak emlékére. Tagja volt a Mazsihisz vezető testületének, a Magyarországi Rabbiképző Bizottságának, a Bét Dinnek az elnöke, 1989 óta a Budapesti Rabbiság igazgatója. Temetésén igen sokan vettek részt és hallgatták Frölich Róbert országos főrabbi búcsúbeszédét.

Jidu elment fizikailag, de munkássága itt maradt, megőrizni és az útján továbbmenni igyekeznünk kell, nem szavakkal, hanem tettekkel.

Deutsch Gábor

MAGÉN ISTVÁN

Kádis Jiduért

Rabbi Johanan a prófécia vonzásában élt. Az exilarcha Szurába jött és fogadta hívei hódolatát. Te már nem fogadod a mi hódolatunkat, határaidról elméled már. Paradigmáid a rend diadalai voltak. A végpont értelmén gondolkodtál méltósággal.

Most már csak a végidőben leszel együtt gyülekezeteddel. Elbeszélid idődöt a Bethlen tériek. A modell apokaliptikus volt, nem volt visszafordulás. Az utolsó napok borzalmaid kivetítette ránk az Örökkévaló. Most már nem érvényteleníthető semmi. Szavaidat beissza az örökkévalóság.

Az ésszerűség határáig rejtélyeskedtél, betegséged gödreit betemetted. Arcodnak egyik felén a mértani pontossággal megszerkesztett hit, a lehető leghatározottabban megírt rajzolat, a másikon Mózes hege. Bebizonyítottad, hogy a logika maga Isten, törvényei lebegnek a világűrben, és te, Jidu, a Bethlen tér

rabbija, aki soha sem bújt ki az ítékezés kötelezettsége alól, aki alázatos volt mindenkiel szemben, aki olyan voltál, mint az óborral teli kancsó, egy vagy a népből... Erőtered itt bolyong a padsorok között. Modelljeid vagyunk, haláloddal tesztelsz minket immár. Istennel való viszonyod

társas attitűd volt. Folyamat, melynek egy része igazolása volt életednek, felsőbbbbség, erő, ékesszólás az égi Jeruzsálem belső köreiben, Izrael határain túl. Megváltoztathatatlan műved bámulatosan modern is egyben. Tudomány, mely nem

kompromittálódott soha. Fájdalommal kimondott szó, reflexió, a műveltség agórája. Gyászolunk, újraolvassuk életedet. Jiszgádál vójiszkadás sómé rábó... böölmó di vró chiruszé vójámilch máljuszé. Böchajéchajn uvjajméchajn uvóchájé...

Jeruzsálem, az erőszak szent városa

1956-ban egy tavaszi napon, miközben egy idős hölgy kihajolt a jeruzsálemi Notre-Dame kolostor emeleti ablakából, olyan erősen elköhintette magát, hogy kiesett a műfogóra. Normális körülmények között az egyik fiatal apáca valószínűleg azonnal a hölgy segítségére sietett volna, ez esetben azonban erre nem volt lehetőség. A műfogor ugyanis az izraeliek uralta Nyugat-Jeruzsálem és a jordán fennhatóság alatt álló Kelet-Jeruzsálem között fekvő semleges szakaszra, az ún. senki földjére esett. Végül egy francia, egy izraeli és egy jordán tiszt, valamint néhány apáca együttes fellépése kellett ahhoz, hogy a hölgy visszakapja elhagyott fogorát. A számos változatban ismert legenda kiválóan illusztrálta az első arab-izraeli háború következtében Jeruzsálemben kialakult abszurd, már-már tragikomikus helyzetet. És bár a két városrész 1967-ban egyesült, a Kelet- és Nyugat-Jeruzsálem elválasztó fal lebontása korántsem hozta el a várva várt békét a szent városba.

Elszabaduló indulatok

A zsidó, a keresztény és az iszlám vallás által is szent helyként tisztelt Jeruzsálem a 20. században – a korábbi évezredekhez hasonlóan – többször is gazdát cserélt. A település 1917-ben az Oszmán Birodalomtól került brit fennhatóság alá. A második világháború után a városban megszorodtak az erőszakos cselekmények, és a meggyengült Brit Birodalom kezéből teljesen kicsúszott az irányítás. Végül az ENSZ-re bízták, hogy döntsön a terület további sorsáról. A világszervezet közgyűlése 1947. november 29-én fogadta el a Palesztina felosztásáról szóló, Jeruzsálemet corpus separatumnak nyilvánító, a várost nemzetközi igazgatás alá helyező határozatot.

A tervezet felkoraácsolta az indulatokat. Az arabok és zsidók közötti összecsapások már a határozat elfogadását követő napon megkezdődtek. Az ENSZ-küldöttség 1948. május elején érkezett meg Jeruzsálemba, hogy érvenyt szerezzen a közgyűlési határozatnak, ám a harcoló felek ekkor már nem vettek róluk tudomást. Dávid Ben Gurion május 14-én bejelentette Izrael állam megalakulását, mire válaszul másnap – a britek távozásával egy időben – Egyiptom, Irak, Transzjordánia (1949-től Jordánia), Szíria és Libanon összehangolt támadást indítottak a fiatal zsidó állam ellen.

Jeruzsálemben heves harcok folytak az izraeli és transzjordániai csapatok között, de a várost egyik hadsereg sem tudta elfoglalni, így a felek már 1948. november végén tűzszüneti megállapodást kötöttek. Ezzel lényegében kialakult a várost közel két évtizeden át kettészelő határvonal. Kelet-Jeruzsálem az óvárossal együtt Transzjordánia (Jordánia), Nyugat-Jeruzsálem pedig Izrael fennhatósága alá került. Bár 1949 decemberében az ENSZ újabb határozatban szólította fel a feleket a város elhagyására a nemzetközi irányító testület felállításának érdekében, már nem volt visszaút. Az 50-es évek végére a világszervezet és a nyugati közvélemény is belátta: minden igyekezet hiábavaló.

A kettészakított város

A háború alatt mindkét városrész lakosságának etnikai összetétele jelentősen megváltozott. A jordán fennhatóság alatt álló óváros zsidó negyednek kétezer lakóját kitelepítették, és a Nyugat-Jeruzsálemben élő mintegy harmincezer arab is kénytelen volt elhagyni otthonát.

A határvonalat egy rosszul kihegyezett ceruzával rajzolták meg, így jöhetett létre a két városrész között fekvő semleges, romos terület, a senki földje. Aki a pár méter széles sáv közelébe merészkedett, az életét kockáztatta, a határt ugyanis jordániai orvlövészek felügyelték. Tony Kollek, az 1965-től Jeruzsálem élén álló, magyar származású polgármester keserűen összege-

te tapasztalatait: „Alig volt olyan hónap, hogy valakit nem öltek vagy sebesítettek meg a határon, vagy legalább ne dobták volna meg követel. Amikor felpanaszoltuk az eseteket a jordániai hatóságoknál, bocsánatképpen csak annyit mondtak: »Az egyik katona megőrült.«”

A határ mentén betonfalak és szögcsatornák sorát húzták fel, és mindkét oldalra több ezer aknát telepítettek. Mindössze a keresztény papságnak, a diplomátáknak és a szerencsésebb turistáknak volt lehetőségük átjutni az egyetlen határátkelón, az ún. Mandelbaum-kapun. Bár a fegyverszüneti egyezmény értelmében az izraeliek

Izraeli katonák a visszafoglalt Jeruzsálemben

szabadon látogathatták volna a Siratófalat, Izraelnek pedig biztosítania kellett volna, hogy a Betlehembe vezető főutat használhassák a jordánok, egyik fél sem tartotta be a megállapodást.

1952-ben Jichák Ben Cvi, Izrael második köztársasági elnöke, majd 1953-ban a Külügyminisztérium is Jeruzsálemba költözött. A válasszal Huszein király sem késekedett, és 1953 nyarán kijelentette: Kelet-Jeruzsálem a Jordán Királyság „alternatív” fővárosa. A külképviseletek Izrael esetében gondban voltak, ugyanis tudták: amennyiben a városba teszik át a székhelyüket, közvetve elismerik Izrael jogát Nyugat-Jeruzsálem birtoklásához. Ennek ellenére a 60-as évek közepére már húsz külföldi követség működött Jeruzsálemben.

A két ország vezetőinek Jeruzsálemmel kapcsolatos lépései azonban elsősorban szimbolikusak voltak, és kevés – városfejlesztési szempontból – meghatározó intézkedést fogantatosítottak. A nyugat-jeruzsálemi utcákat hajléktalanok tucatjai rótták, és mindenhol kupacokban állt a szemét. A környező arab államokból rengeteg szefárd zsidó érkezett, akik nyomortelepeken, a kelet-európai származású askenázi zsidóktól teljesen elkülönülten éltek mindennapjaikat. Maga Nyugat-Jeruzsálem is több részre szakadt.

A keleti városrészben sem volt jobb a helyzet. Az óváros tele volt palesztin menekültekkel, a turisták tömegeit vonzó szent helyek környékén pedig megszokottá vált a mezítlás, kéregető gyerekek jelenléte. A legfőbb közlekedési eszköznek a szamar számított. És bár a két településrészben az 50-es években beindult a lassú gazdasági fejlődés, hamarosan teljesen új korszak köszöntött be a város életében.

Sokféleség az egységben

1967 fordulópontra Izrael történetében. A zsidó állam a hatnapos háború során elfoglalta a Golán-fennsíkot, a Gázai övezetet, a Sínai-félszigetet, Ciszjordániát és Kelet-Jeruzsálemet. A jeruzsálemi harcok során a gyors győzelem ellenére 645 arab (köztük 240 civil) és mintegy 200 izraeli (köztük 15 civil) vesztette életét.

Az izraeli alakulatok június 7-én vonultak be a város keleti felébe. A katonák az óváros birtokbevétele után leírhatatlan eufória lett úrrá. A Siratófal előtt még a legelvakultabb ateisták is könnyes szemmel borultak egymás vál-

lára. Elie Wiesel világhírű író, Nobel-békedíjas politikai aktivista így emlékezett vissza a mámor pillanataira: „Rabbik és kereskedők, Talmudot tanuló diákok és farmerek, tiszték és iskolás gyerekek, művészek és tudósok – akár-mivel foglalkoztak éppen, abba hagyták, és megindultak a fal irányába. És amikor elérték, megcsókolták a követet, és ősi imákat és fohászokat kiabáltak. Ezen a napon mindenki futott. Én is. Soha nem futottam olyan gyorsan, és soha nem mondtam olyan szenvedélyesen azt, hogy »Amen«, mint amikor meghallottam az ejtőernyősök minhá imát mormoló hangját.”

Jeruzsálem keleti felének birtoklása ekkortól kezdve túlmutatott a pusztán politikai, katonai és gazdasági érdekeken. A Siratófal a zsidó identitás részévé vált. Bár az izraeliek – az ENSZ felszólítására – visszaadták volna a megszállt területek egy részét az arab államokkal kötött békéért cserébe, Jeruzsálemet immár egyetlen zsidó sem volt hajlandó földelni. Kelet-Jeruzsálem elfoglalásának napját nemzeti üneppé nyilvánították, amelyről egyre látványosabb rendezvények keretein belül emlékeztek meg.

Az izraeli hatóságok rendelkezéseinek értelmében a muszlimok már a megszállás első heteitől kezdve szabadon látogathatták a Hárámot (Templom-hegy), zsidó személyeknek pedig megtiltották, hogy imádkozzanak vagy istentiszteletet tartsanak a muszlimok szent helyein. A vezetők azonban nem csak felvilágosult rendelkezéseket fogantatosítottak. Teddy Kollek polgármester utasítására a Siratófal előtt található arab negyed lakóit kitelepítették, a lakásokat pedig lerombolták, hivatalosan azért, mert a nyomorgyegetté vált terület eltakarításával elegendő teret biztosíthattak a turisták számára (addig ugyanis csak egy keskeny sáv választotta el a falat a lakóházaktól).

A város határait megváltoztatták, aminek következtében számos arab kolónia került Jeruzsálem határain kívülre. A városvezetés ráadásul tudatosan törekedett arra is, hogy a korábbi arabok lakta negyedeket is zsidó lakosokkal töltsék fel. Lakóházak sorát húzták fel, amivel – amellyel, hogy elcsúfították a városképet – elérték, hogy Kelet-Jeruzsálem arab lakosságát gyakorlatilag teljesen elszigetelték a palesztin területektől.

Az arabok háttérbe szorítása bizonyos esetekben az utcanevek cseréjében is megmutatkozott: a Nagy Szulejmán utca nevét Ejtőernyős utcára (az ejtőernyős alakulatok komoly szerepet kaptak a hatnapos háborúban), egy másik utca nevét pedig Cáhál térre (az Izraeli Védelmi Erők héber megfelelőjéből összeállított mozaikszó) változtatták.

A városban a 60-as évek végétől kezdve megszorodtak a palesztin terroriszervezetek robbantásos merényletei, amelyekre az izraeli hatóságok sok esetben arabellekes akciókkal reagáltak. A feszültség tovább nőtt, amikor 1969-ben egy keresztény fundamentalista, David Rohan felgyújtotta az al-Aksza mecsetet. A muszlimokat csak hosszú hónapok alatt sikerült meggyőzni arról, hogy az ausztrál fiatalember nem zsidó ügynök. A hetvenes évek pedig – a Szikla-dóm felrobbantását tervező – szélsőjobboldali zsidó szervezetek megerősödését hozta.

Az indulatok később sem csillapodtak. Az 1988 elején Jeruzsálemben is áttörő első intifáda (palesztin felkelés) alatt még nem került sor komolyabb összecsapásokra a városban, a 2000-ben kitört al-Aksza-intifáda során azonban megszorodtak az öngyilkos merényletek. Az izraeliek emiatt egy több száz kilométeres, Kelet-Jeruzsálemet is érintő biztonsági falat húztak fel a palesztin területek és Izrael között. A „biztonsági kerítés” több tízezer arabot zárt ki a városból. És hogy ezek után mikor lesz béke a szent város egymástól teljesen elkülönülő népei között? Azt talán csak Isten tudja.

Múlt-kor

Mazsihisz: Paskai László bíboros halálával az ökumené szegényebb lett

Életének 89. évében elhunyt Paskai László bíboros, nyugalmazott esztergom-budapesti érsek. Paskai László 1927-ben született Szegeden, szülei kikeresztelkedett zsidók voltak. A gyermek Paskai Lászlót a háború idején a keszthelyi karmeliták bújtatták.

Paskai László bíboros halálával a felekezeti közötti együttműködés egyik oszlopa dőlt ki, az ökumené szegényebb lett egy, a párbeszédet fáradhatatlanul szorgalmazó lelkipásztornal – fogalmazott dr. Frölich Róbert országos főrabbi és Heisler András, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének elnöke a levélben, amelyet dr. Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érseknek juttattak el.

Tisztelt Bíboros-Érsek Úr!

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége mély megrendüléssel értesült Paskai László nyugalmazott bíboros-érsek úr elhunytáról.

A hazai vallásos élet olyan személyiséget veszített el, aki elkötelezett volt a zsidó-keresztény s a keresztény-keresztény párbeszéd, az egyházak köznevelésének ügye mellett. A tudós főpap távozásával a felekezeti közötti együttműködés egyik oszlopa dőlt ki, az ökumené szegényebb lett egy, a párbeszédet fáradhatatlanul szorgalmazó lelkipásztornal.

Paskai László több mint fél évszázados papi működése örök nyomot hagyott a magyarországi és a határon túli katolikus életben.

Tisztelt Bíboros Úr!

Tudjuk, hogy Paskai László elhunytában Ön személyes segítőt is gyászol. A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége osztozik fájdalomban.

Vigasztaló barátsággal:

Dr. Frölich Róbert, országos főrabbi
Heisler András, elnök

X. Zsidó Kultúra Napja

Tiszafüredi Menóra Alapítvány
tisztellel meghívja Önt

2015.
szeptember 6-án 15 órára
a Kovács Pál Művelődési Központba
(Tiszafüred, Örvényi út 6.)

A jeles évforduló alkalmából kiállítás nyílik

TÖRTÉNELEM A MÁNAK ANNE FRANK ÉLETÉRŐL

Megnyitó beszédet mond:
KULCSÁR DOROTTYA
az amszterdami Anne Frank Ház
Magyarországi Nagykövete

16 órától
bemutatásra kerül

SAUL FIA

NEMES JELES LÁSZLÓ

68. Cannes-i filmfesztiválon
zsűri Nagydíjat nyert filmje.
Jegyek elővételben a helyszínen
és a rendezvény napján kaphatók.
Információ:
06-20-251-1744

A kiállítás díjtalanul megtekinthető
2015. szeptember 6-11.
Hétköznap 10-18 óráig, hétvégén 15-18 óráig.

IZRAELI SZÍNES

A kormány a szélsőségesek ellen

(MTI) Az izraeli kormány szigorítja a zsidó szélsőségesek elleni intézkedéseket annak hatására, hogy gyújtogatásban meghalt egy másfél éves palesztin gyerek: *Mose Jálon* védelmi miniszter engedélyezte velük szemben is az adminisztratív őrizetben tartást, ami eddig csak a palesztin szélsőségesekkel szembeni eszköz volt.

Mose Jálon

A gyújtogatásban megsérültek a kisgyerek szülei és négyéves bátyja is. A hatóságok – állításuk szerint – még nem jutottak a tettesek, feltételezett zsidó szélsőségesek nyomára.

Az adminisztratív őrizetben tartás intézményét abból az időből „örökölte” Izrael, amikor Palesztina még brit mandátumterület volt. Ez alapján egy gyanúsított vádemelés vagy bírósági ítélet nélkül hat hónapig őrizetben tartható, és ez korlátlanul meghosszabbítható. Eddig csak palesztinokkal szemben alkalmazták, az Izraelben bebörtönzött 5686 palesztin közül 379 így van megfosztva szabadságától.

„A zsidó terrorizmus ellen ugyanazokkal az eszközökkel – kihallgatási módszerekkel, adminisztratív őrizetben tartással – kell fellépni, mint az arab terrorizmus ellen” – jelentette ki Jálon szövegíróje szerint. Az AFP hírgyűnkőség megjegyezte, hogy a miniszter nyilvánvalóan arra az engedélyezett kihallgatási módszerre utalt, amelyet az izraeli hatóságok „mérsékelt fizikai nyomásnak” neveznek.

A Jes Din izraeli civilszervezet adatai szerint azon támadások közül, amelyeket zsidó szélsőségesek követnek el palesztinok ellen, csak az esetek 15 százalékában fogják el és állítják bíróság elé a tettest: 2008 óta 15 palesztin házat gyújtottak fel Ciszjordániában, de egyetlen tettest sem tartóztattak le.

Izraeli biztonsági tisztségviselőket azt állítják: nagyon nehéz kideríteni a zsidó szélsőséges csoportokon belül, hogy ki volt a tettes, mert a gyanúsítottak kihallgatásuk során egy szót sem szólnak.

Jichák Herzog, az izraeli baloldali ellenzék vezére kijelentette az izraeli közszolgálati rádióknak nyilatkozva, hogy „az államnak vannak eszközei a terrorizmus ellen, csak használni kellene azokat”. Felszólította a hatalmon lévő jobboldalt, hogy „tartson lelkiismeret-vizsgálatot, mert táboruk az erőszak forrása”.

A palesztin család házának felgyújtása óta minden nap tüntetnek palesztinok, és rendre összecsapnak az izraeli rendőrséggel. Volt egy tüntetés, amelyen „álarcos palesztin fiatalok köveket dobáltak” a jeruzsálemi Mecsetek téren, de a rendőrség szerint viszonylag gyorsan vége lett a konfliktusnak.

Már az ultraortodoxok is programozni tanulnak

Kiteljesedni látszik az izraeli „start up nemzet”, most már az ultraortodox közösségekben is egyre népszerűbbé válik a programozás. A Tel-Aviv melletti Bné Brák egyik irodaházában ugyanis egy speciális oktatóközpontban ultraortodox férfiak a Szentírás tanulmányozása helyett számítógépes nyelveket sajátítanak el, hogy idővel mint szakképzett programozók helyezkedhessenek el az izraeli high-tech piacon.

A tanfolyam résztvevői azért a Tó-

ra tanulását sem hanyagolják el teljesen, a kimondottan ultraortodox diákokra szakosodott RavTech nevű cégnél ugyanis a modern technológiák oktatása mellett a vallásos életre is nagy hangsúlyt fektetnek. A résztvevők délelőtt a Tórárt és a Talmudot tanulmányozzák, délután pedig mobilalkalmazásokat próbálnak készíteni.

A diákok jellemzően 20–30 év körüli ultraortodox férfiak, akik kezdetben matematikát és angolt tanul-

nak. Ezek olyan tantárgyak, amelyekkel nem igazán találkozhattak a vallásos iskolákban. Csak ezután kezdődhet a programozás oktatása. Az egyéves kurzus elvégzése és persze a sikeres vizsgák után pedig már el is kezdenek dolgozni különböző high-tech területeken.

Egy ilyen programozói állás nagy segítség lehet egy ultraortodox család számára, ezekben a vallásos közösségekben ugyanis komoly problémát okoz a munkanélküliség és a szegénység. Az ultraortodox férfiak 55 százaléka munkanélküli, a legtöbb családban csak a nők dolgoznak, jellemzően alacsony bevételt biztosító munkahelyeken. Ez viszont általában nem elég a nagy családok eltartására, hiszen egy ultraortodox családba átlagosan hat gyerek születik.

Az ultraortodoxok az izraeli népesség nagyjából 10 százalékát teszik ki, viszont ez a leggyorsabban növekvő populáció. Ezért is fontos, hogy a családos férfiak minél jövedelmezőbb állást találjanak maguknak. A programozási munkák ráadásul lehetővé teszik számukra a szigorú vallásos életmód fenntartását. A programozás oktatása alatt például imaszünetet tartanak a délutáni imaidő elérkezéssel, és senki sem lepődik meg azon, ha az egyik diák a mobiltelefonjáról olvassa az ima szövegét.

Kibic

Tel-Avivban is lesz villamos

Balagan... ezt a szót hamar megtanulja az új olé, amint szembekerül az izraeli valósággal. Az orosz-jiddis kifejezés széjjeliséget, rendtelenséget, káoszt, fűlésikerült szervezést jelent.

Augusztus 2-án, vasárnap kezdetét vette az állam fennállása óta az egyik legjelentősebb és legdrágább projekt: Tel-Aviv villamosvasút-hálózatának lefektetése.

Héberül a jeruzsálemihez hasonlóan ennek is „rákevet kálá”, azaz „könnyű vasút” lesz a neve.

Mondani sem kell: az 1909-ben alapított Tel-Aviv, amely már a brit mandátum alatt, a negyvenes évek elején százezer nagyságrendű nagyváros volt, alaposan elkésett a villamoshálózat megépítésével.

Ma, amikor a Herzliától Rison Lecionig, illetve a tengerparttól Petách Tikváig húzódó övezetnek hárommillió lakosa van, ez a munka hosszú évekig tartó, alig elviselhető kényelmetlenségeket zúdít a lakosokra.

Tel-Aviv az ország kereskedelmi, ipari és kulturális központja, ahová naponta további félmillió ember jár be dolgozni, vásárolni, művelődni, szórakozni.

A „piros vonal” („káv ádom”) nevű villamosvonal a teljes kiépülése után – 2021-től – Petách Tikvától Bót Jamig fog közlekedni, nagyjából, de nem pontosan, azon az útvonalon, amelyen a tavaly szeptemberben útnak indított „hosszú l-es” autóbusz – és átszeli Tel-Aviv legforgalmasabb csomópontjait. Egyes szakaszain a vasút és az autóbusz-társaságok jelentősen sűrítik járataikat.

Az autósoknak azt javasolják, hogy kocsijukat tegyék le a Tel-Aviv határában kialakított „cháné vászá” („parkolj és utazz”) óriásparkoló egyikében, és szálljanak át a Tel-

Aviv belső negyedei felé tartó ingyenes ingajáratok egyikére. Az angol szóval shuttle [sátl]-nak nevezett buszjáratok csúcsidőben néhány percenként járnak majd. (Héber szó nem találtak erre?)

A teljes projekt 16 milliárd sékelbe kerül – mai számítások szerint.

Az építkezések, évekig tartó útlezárások első számú kárvallottjai az útvonal melletti és ahhoz közeli üzletek tulajdonosai lesznek, de nem csak ők: a közlekedés lassulását Natanjától Asdodig fogjuk tapasztalni mindannyian.

Halmos László

Egy priuszos ortodox a Pride-on

Jisáj Schissel jeruzsálemi ultraortodox férfi a fővárosban tartott „Büszkeség-felvonulás” résztvevői közé vegyült, és kaftánja alól előrántott késével hat személyt megszúrta.

A sebesültek valamennyien izraeli zsidó állampolgárok. Ketten súlyosan megsebesültek: egy 16 éves lány állapotát másnap életveszélyesnek, egy 26 éves férfit igen súlyosnak ítélték az orvosok. Két férfi és két nő sebesült állapotba könnyebb. (A 16 éves lány meghalt – a szerk.)

Schissel 2005-ben, vagyis 10 évvel ezelőtt ugyancsak késsel támadta meg a szívrávyányos zászlók alatt felvonuló homo-leszbi demonstrálókat.

Akkor 12 éves fegyházbüntetésre ítélték, amiből jó viselkedés címén két évet elengedtek, így egy hónappal ezelőtt szabadult – és megismételte hasonló indítékkal, azonos csoport tagjai ellen elkövetett gyilkossági kísérletét.

Sem most, sem akkor nem bánt meg semmit. Tette igazolásaként a Tóra törvényét idézte, amely a férfiak homoszexuális aktusát halállal bünteti. Ehhez képest a legsúlyosabban megsebesített áldozata fiatal lány, és két további nő is megszúrta.

„Minden zsidónak érdemes vállalni a verés és a börtön kockázatát, hogy ezt az istenkísértést leállítsák a királyok városában, és Isten áldása lesz rajta” – írta két héttel korábban egy levélben, amelyben világosan kifejezte gyilkossági szándékát, az elszenvedett hosszú börtönbüntetés ellenére.

Sokan felteszik a kérdést, vajon mindent megtett-e a rendőrség a tettes lépéseinek ellenőrzésére a kritikus esemény előtt.

H. L.

Reform a Cáhálban?

Izraelben egy kormányzati bizottság elkészítette a hadsereg átfogó reformjának vázát, de a katonai vezetők elutasítják a javasolt változtatásokat, és nyugdíjkiáltásait védő ellentervekkel álltak elő.

A *Johanán Loker* nyugalmazott dandártábornok vezetésével alakult kormánybizottság hivatalosan kedden nyújtja be a reformlépéseket változó terveket, de *Benjámin Netanjahu* miniszterelnök már július elején kézhez kapta a dokumentumot.

A javaslatok elsősorban a költségek csökkentését szolgálják: megkurtítanak a továbbszolgálók egyre többet vitatott, igen magas, kiemelt nyugdíját, s 2020-ig fokozatosan két évre mérsékelnék a sorkatonai szolgálat idejét, amelyet nemrég szállítottak le négy hónappal, három évről harminckét hónapra.

A közszolgálati rádió értesülése szerint a terepen szolgáló tisztek korai, negyvenes éveikben történő leszerelésük után továbbra is áthidaló nyugdíjat kapnának tényleges nyugdíjkorhatáruk eléréseig, de a hátszágban szolgálók visszavonulásukkor csak egyszeri segélyben részesülhetnek.

A Loker-bizottság ötvenkilencmilliárd sékeles (nagyjából 4500 milliárd forint) állandó katonai költségvetést és szigorúbb pénzügyi ellenőrzést javasolt a következő öt

évre, szemben a jelenlegi gyakorlattal, amely szerint a hivatalosan előirányzott költségvetés felett évente további többmilliárdos összegeket csoportosítanak át a védelmi tárcához.

A Loker-jelentéssel egyet nem értő katonaság hétfőn hozta nyilvánosságra Gideon-terv néven emlegetett, többéves időszakra szóló ellenjavaslatát, amely szintén megpróbálja visszafogni a költségeket, de másként.

A vezérkar terve alapján felmondának kétezzer-ötszáz hivatásos katonának és leszerelnének százezer tartalékost, valamint mérlegelik a tüzéség létszámának csökkentését, az oktatási és a központi tartalékos egységek létszámának csökkentését is, de megmentenék a hivatásos tisztek nyugdíjkiáltásait.

A katonatisztek élesen bírálták a Loker-bizottság jelentését, szerintük ezek a javaslatok Svájcban lennének alkalmazhatók, de nem Izraelben.

Gadi Ejenkot vezérkari főnök a hivatásos katonák jogainak védelmére szólított fel. Kijelentette, hogy legitimitásuk kétségbe vonása „jelentősen veszélyezteti annak lehetőségét, hogy szakszerű, elkötelezett és büszke katonák maradjanak a hadsereg kötelékében”.

(Forrás: STOP/MTI)

Nyílt levél Hóman Bálintról

„Közös a sorsunk. Közös a sorsalanságunk. Mert akik zsidó honfitársainkat megalázták, és halálba küldték, azok a magyar nemzetet is megalázták, egész nemzetünknek okoztak pótolhatatlan veszteséget. Mindegy, hogy náci németek vagy a hitleri ideológiát kiszolgáló magyarként tették, amit tettek. Nincs bocsánat arra, ha egy állam a saját polgárai ellen fordul.” (Ader János köztársasági elnök 2014-ben a Nemzetközi Élet Menetének résztvevőjeként Auschwitz-Birkenauban mondott beszédéből.)

2015. március 6-án a Fővárosi Törvényszék jogerős döntésében bűncselekmény hiányában posztumusz felmentette Hóman Bálintot a háborús bűntett vádjáról. Ezután a székesfehérvári képviselő-testület arról döntött, hogy még az idén felavatják Hóman Bálint szobrát, amit már korábban is szorgalmaztak. A szobor költségeire az Igazságügyi Minisztérium 15 millió forintot, a székesfehérvári önkormányzat csaknem 2 millió forintot biztosított. A közgyűlés indoklása: „ezen döntés nem az egykori történelmi, akadémikus politikai nézeteinek támogatásáról szól, hanem a város, különösen a belváros fejlesztéséért, a ma szeretett és nap mint nap használt épített örökségünk kialakításáért vezetett munkásságának elismeréseként támogatjuk az emlékmű létrehozását”. Érdemes idézni Bibó István 1947-ben írt értékelését: „Ebben a helyzetben egyet lehet csinálni, megállapítani és elvállalni a felelősség ránk eső részét. [...] Szükséges, hogy mindenki megcsinálja magának ezt a mérleget, s a hangsúlyt ne arra helyezze, hogy mik az érdemei vagy a mentségei, s ezek hogyan egyenlítik ki a vétkéit vagy mulasztásait, hanem egyszerűen csak arra, hogy mi mindennél felelős, vagy mi mindennek a felelősségében részes. Így talán utóbb mégis kialakul egy tisztább, bátrabb és a felelősséggel inkább szembenéző együttes nemzeti számvetés is.” Tanulságos és mértékadó gondolatok.

Vélemezem, hogy a bíróság csak a háborús bűntett tényét vizsgálta, de nem tette kritika tárgyává Hóman Bálint egész politikai tevékenységét. 1932-től 1942. július 3-ig minden kormányban vallás- és közoktatásügyi miniszter volt. Teljesen egyetértett Hitler és a náci Németország nézeteivel és cselekedeteivel, a II. világháborúval, és hogy ebben Magyarország is részt kell vennie. Javasolta a zsidótörvények bevezetését, illetve azok szigorítását, faji alapra helyezését, végezetül pedig a zsidók kitelepítését.

Hóman Bálint tudós, történész, akadémikus, akinek a véleménye más, hasonló elvet képviselő politikusokéval együtt nagy jelentőséggel bírt. Nézetek és álláspontja mellett végig kitartott. A Kállay-kormányból azért lépett ki, mert a miniszterelnök megpróbálta Horthy kormányzóval egyetértésben lazítani Magyarország kapcsolatát a náci Németországgal. Horthy kormányzó 1944. október 15-i kiugrási kísérletének bukása után változatlanul képviselő maradt, és továbbra is részt vett a parlament munkájában. Hóman Bálintot a bíróság a háborús bűntett alól felmentette, de hosszú közéleti tevékenysége során a fent említett és az alábbiakban ismertetett tények alapján bűnös, nemzetvesztő politikát folytatott.

Hóman Bálint miniszterként készíttette el az első zsidótörvény legelső vázlatát, ő terjesztette be 1938 februárjában a miniszterelnöknek és a kormánynak. Lázár Andor igazságügy-miniszter jelezte, hogy a zsidótörvényt nem tartja elfogadhatónak, mire Hóman Lázárt lemondásra szólította fel. Lázár Andor le is mondott miniszteri tisztségéről. Hóman folyamatosan kiállt a zsidótörvények újabb és újabb szigorítása mellett. 1939-ben a második zsidótörvény alkalmazását saját miniszteri hatáskörében tovább szigorította. Elrendelte a 6 százalékos numerus clausus alkalmazását a középiskolákban is. Utasítást adott arra, hogy négy buda-

pesti gimnáziumban, ahová még sok zsidó gyerek járt, legyen keresztény és zsidó osztály. Hóman a parlamentben is világossá tette, hogy elégedetlen a második zsidótörvény szigorával. Az oktatásban a zsidók teljes kizárását, a numerus nullust tartaná helyesnek.

Hóman Bálint 1940 júniusában Teleki Pál miniszterelnökhöz írt memorandumában így írt: „A zsidókérdésben végre szakítani kell a kompromisszumok rendszerével. [...] Tudatára kell ébrednünk végre, hogy a

Hóman Bálint

(Forrás: Wikipédia)

zsidó ellensége kell, hogy legyen a mai kormányrendszernek. [...] Ebből nyilvánvalóan következik, hogy zsidókat semminemű hatalmi pozícióban, sem a közigazgatásban, sem a bírói székben, sem az iskolában nem lehet megtűrni, nekik a gazdasági életben sem szabad tanácsadói, irányító, vezető szerepet a kezükben hagyni. A meglévő zsidótörvény rossz. Ezért mielőbb meg kell hozni az új, egy- két szakaszos törvényt, mely faji alapra helyezkedik.”

1944 februárjában, egy hónappal a német megszállás előtt, Hóman Bálint 29 kormányparti képviselővel együtt memorandumot intézett Kállay Miklós miniszterelnökhöz. „A háborúnak határaink felé való közeledése újból élesen időszerűvé teszi a zsidókérdést. Aktuálissá válik a kérdés azért, mert egy esetleg közvetlen német segítséggel önvédelmi harcra felsorakozott országban a magyar háborús célokkal életérdekeiknél fogva ellentétes törekvésű nyolckilencszázezer főnyi zsidóság szabályozása új, hatékony intézkedéseket igényel. [...] A magyarországi zsidókérdés egyetlen megoldása a kitelepítés.”

Hóman Bálint a háború végéig hű maradt náci barát elveivel. A német megszállás után tagja maradt a parlamentnek, csatlakozott ahhoz a parlamenti csoporthoz, amely a kiugrás megakadályozására alakult. Szálasi Ferenc hatalomátvétele után tagja a nyilas parlamentnek is, ahol többször fel is szólalt. Kormányzati munkája, minisztersége 1942. július 30-án ért véget, lemondott, a történészek szerint Kállay Miklós miniszterelnök nem egyértelműen német barát hintapolitikája miatt.

Hóman a dualizmus rendszerének emancipáló politikáját elutasította. A zsidók emancipációját nem tartotta megvalósíthatónak, mert a zsidóság „a kereszténység eszméjével szembehelyezkedő szellemiségű, a felforgató mozgalmakban és romboló eszmeáramlatok terjesztésében vitt szerepük akadályozza”. 1938. május 5-én a Pesti Naplóban és a Népszavában jelent meg 59 keresztény értelmiségi tiltakozása az első zsidótörvény ellen. Néhány név: gróf Apponyi György, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Mórincz Zsigmond, Zilahy Lajos, Csók István, Schöpflin Aladár, Szakasits Árpád.

Hóman Bálintnak a magyar zsidóságra vonatkozó értékelése és megállapítása minden alapot nélkülöz. A magyar zsidóság bizonyította hűségét az 1848–49-es szabadságharcban és az I. világháborúban. A magyar zsidóság legjobbjai sok dicsőséget hoztak hazánknak. Dr. Czeizel Endre orvos, genetikus professzor kutatásai alapján könyveiben bizonyítja:

15 magyar Nobel-díjas közül 9 zsidó vagy zsidó származású, 14 magyar matematikus zseni közül 13 zsidó vagy zsidó származású.

Érdemes számba venni – a teljesség igénye nélkül – a Hitlerrel és a náci Németországgal együttműködő vezetők és kollaboránsok sorsát.

Ion Antonescu, tábornok, Románia diktátora. Románia hű szövetségese volt a náci Németországnak. Részt vettek a Szovjetunió elleni háborúban, megkapták Besszarábiát és Bukovinát, ahol 240 ezer

náci Németországgal való kapcsolatot lazítani. 1942–43-ban nem tett eleget Hitler követelésének, hogy a magyar zsidóságot deportálják. Az 1944. március 19-i német megszállást követően a Hitler-hívó, mélységesen antiszemita Sztójay Dömét nevezte ki miniszterelnöknek, és szabad kezet adott a zsidókérdés megoldására, ennek eredményeként 6 hét alatt zsidótlantították a magyar vidéket. A nyilas hatalomátvétel után a kormányzó Szálasi Ferencet miniszterelnöknek, nemzetvezetőnek nevezte ki, továbbra is a náci Németország mellett folytattuk a háborút.

Tisztelt Polgármester úr, tisztelt Miniszter úr!

Önök egyetértenek és támogatják Hóman Bálint szobrának székesfehérvári felállítását. Úgy vélem, hogy hazánk meghatározó személyiségeinek nyilatkozatai közvetve ennek határozottan ellentmondanak.

Orbán Viktor miniszterelnök 2015 januárjában beszédet mondott a Kozma utcai zsidó temetőben, az I. világháborúban elesett zsidó hősök parcellájánál: „S bár itt most az I. világháború hősi halottai előtt tisztelgünk, nem mehetünk el szó nélkül a II. világháborús koncentrációs táborok magyar zsidó áldozatainak emléke mellett sem. [...] Az I. világháborúban hadseregünk még származásra való tekintet nélkül biztosította katonáink előmenetelét, két és fél évtized múlva szeretet nélküliek és közömbösek voltunk, amikor segíteni kellett volna, és sokan, nagyon sokan voltak azok a magyarok, akik a rosszat választották a jó helyett, a szegényteljeset a becsületes helyett. [...] Ha a Kárpátokban kialakított védelmi vonal 1914–15-ben elesik, Budapest ostromlott várossá vált volna. Mindez azért nem történt meg akkor, mert volt egy kiemelkedő honvédelmi miniszterünk, báró Hazai Samu (zsidó származású), aki szinte a semmiből előteremtve, 70 ezer fős erősítést küldött az északi front megsegítésére, majd egy szerencsés vagy inkább illetet pillanatában úgy döntött, hogy Szurmay Sándor tábornokot állítja az új hadseregcsoporthoz. [...] 100 évvel ezelőtt 20 fokos hidegben, 3 napos csatát követően sikerült visszafoglalniuk az oroszoktól az ország kapuját, az Uzsoki-hágót.”

Lázár János miniszter 2015 júniusában így beszélt a Nemzetközi Holokauszt-emlékezési Szövetség magyar elnökségének első plenáris ülésén: „A holokauszt nemcsak ke-

reszténytelen és embertelen tett, de hazaárulás is volt. [...] A kirekesztés ezért a magyarok számára öncsonkítás. A magyar zsidók ott voltak, és kivették részüket a nemzeti történelem minden fontos küzdelméből. [...] Csak ömleltük nem volt senki 70 éve, kivéve azt a maroknyi bátor, valódi hazafit, akiknek az esze és a szíve a nehéz időkben is a helyén volt, és akik megmentették, de legalábbis védtek a nemzet becsületét is. [...] 70 évvel ezelőtt a magyar nemzet hatszázézer honfitársunk történetét feltárjuk, vagy legalább a nevüket felírjuk az Emánuel-emlékfa egy levelére vagy a Páva utcai emlékközpont emlékfalára.”

S még egy idézet Márai Sándor 1945-ben írt Naplójából: „Ahhoz, hogy Magyarország megint nemzet legyen, megbecsült család a világban, ki kell pusztítani egyfajta ember lelkéből a »jobbaldaliság« címkéjével ismert különös valamit, a tudatot, hogy ő mint »keresztény magyar ember« előjogokkal élhet a világban tehetség és tudás nélkül. [...] Ez a fajta soha nem változik meg, de amíg ezeknek szavuk van vagy befolyásuk, Magyarország nem lesz nemzet.”

Horthy kormányzó és a magyar vezetők meg sem kísérelték, hogy hazánk semleges ország maradjon. Hitler hívása nélkül, önként vettünk részt a II. világháborúban, neves személyiségek semlegeségi javaslatát semmibe vették. A végeredmény a katona és civil állampolgárok millióiban mérhető pusztulás. Ma már a szélsőjobb megkérdőjelezi a szövetségesek igazságos és jogos győzelmét. Tagadják a magyar holokausztot. A múlttal való szembenézés helyett a náci barát árulók tömjenezése folyik. Nem követjük Németország elismerésre méltó példáját. A zsidókra szóró rágalom egyike a keresztényellenesség. XIII. János, II. János Pál, Ferenc pápa a zsidóságot idősebb testvérének tartja. Ferenc pápa mondta: „Minden keresztényben lakik egy zsidó. Senki sem lehet igaz keresztény, ha nem ismeri el a zsidó gyökereit!”

Hogy lehet, hogy Hóman Bálint, a neves történész, akadémikus, még 1944-ben sem látta, hogy a náci Németország és szövetségesei elvesztették a II. világháborút?

A fenti tények alapján kérem Polgármester urat és Miniszter urat, hogy ne támogassák Hóman Bálint szobrának felállítását.

dr. Lebovits Imre / Népszava

Ukrajna: kitiltották Joszif Kobzont

Ha érzékenyek lennénk, antiszemizmust kiáltanánk. *Joszif Kobzonnól* van szó, aki januárban, a gettó felszabadulásának 70. évfordulóján, szerepelt a Dohány-zsinagógában. Az akkori híradások szerint hazája valamelyik hitközségében vezető funkciót is betölt.

Most viszont 14 olyan művész került feketelistára Ukrajnában, akik nyíltan támogatják Oroszországot az orosz-ukrán konfliktusban. Közöttük van Joszif Kobzon is, akiről a *Válasz.hu* ezt írja: ő a Szovjetunió gyermeke, és a Krím-félsziget bekebelezése idején kiáltványt intézett az orosz művészekhez, hogy álljanak ki a Kreml mellett, és senki nem tudja olyan átélessel énekelni a Putyin által új szöveggel visszahozott egykori szovjet himnuszt, mint ő.

Je Suis Kobzon

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Üzemorvosi, házi orvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdent.hu és www.mini-implantatum.hu

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszíni telepítésével. Együttműködünk a házi orvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkeztetést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén kedvezményt adunk. E-mail cím: alarm-centrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Tóthné Hívös Katalin fogtechnikusi mester. Fogorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz hához megyünk. Hétfői ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammot I-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Kiadó Budapest belvárosában 2 szobás, nívós lakás turistáknak. szegojutka@gmail.com, 06-30-263-6898.

Önkéntes munka Izraelben! Programunk ősszel és télen is folytatódik! Csoportjaink indulnak: október 11.–november 1., november 1.–november 22., november 22.–december 13. Bővebb információ: Deutsch János, +36-20-233-8454, janos.deutsch76@freemail.hu, vagy személyesen az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede utca 1.) minden kedden, 16–17 óra között.

KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉHEZ vásárolók nagyméretű, kisméretű festményeket, EZÜSTTÁRGYAKAT, 12 vagy 6 személyes (akár hiányos) evőeszközöket, cukorbobozokat, gyertyatartókat, tálcákat stb., Kovács Margit, Gorka kerámiaipari, herendi, meiseni, Zsolnay porcelánokat, régi álló, fali, asztali díszöbrákat, antik, barokk bútorokat, tabernákulumot, szekreteret, reneszánsz dolgozószobát, bronz-, fa-, márványasztalokat (hibásakat is). Teljes hagyatékért első vevőként a legmagasabb árat fizetem, KÉSZPÉNZBEN. Díjta-

lan kiszállás, értékbecslés, vidékre is. Üzlet: 06-20-280-0151.

Keresem rokonaimat, Weiss Fülöp bankelnök és Walkó Lajos külügyminiszter leszármazottait. Értésítés: gyorgy.walko@gmail.com

Gyógyszerbeszerzést támogató szociális alapítvány munkatársakat keres időszakos feladatokhoz, fizetés nélkül. „Megbízható” jellegre a kiadóba.

Lakástakarítást vállalom heti egy alkalommal. Nyugdíjas hölgy, megbízható, becsületes. Tel.: 06-20-572-6826. Referencia kérhető.

Órajavítás, antik órák teljes restaurálása, esetleg oda-vissza szállítással. Órák, elemek, csatok, óraszíjak (erős csuklóra is) nagy választékban. Tel.: 06-70-505-5620, napközben. VII., Garay–Murányi u. sarok, a Garay ténél. Jung Péter. Web: www.jungoras.hu

Budapesten, frekvenciát fűtővel mentén kiváló állapotú, többfunkciós,

720 m²-es iroda-üzletház, mely szálláshelynek is alkalmas, nagy belső parkolóval, rugalmas feltételekkel eladó vagy hosszú távra bérbeadó. Irányár: 109 millió Ft. Tel.: 06-20-950-7595.

HÁZASSÁG

Széles érdeklődésű körül, 180 cm, 80 kg, 65 éves férfi komoly szándékkal megismerkedne 60 év körüli hölgygel. Tel.: 952-1192, 06-20-213-3164.

30 éves, egészségügyi területen dolgozó nő megismerkedne házasság céljából intelligens, hívó férfival. „35 éves korig” jellegre a kiadóba.

Hírek, események röviden

– Adomány. Kreis Lajosné (105!) 30 ezer Ft-ot küldött a Szeretőkörhöz részére.

BÖLCSŐDE A BENJÁMINBAN!!!

Egyéves várakozás után elindul bölcsődei csoportunk a Benjámint Óvodában! Megújult környezetben szeretettel várjuk bölcsődés korú gyermekek és szülei jelentkezését! Időpont-egyeztetés után a jelentkezőknek bemutatjuk bölcsődénket, megismerkedhetnek a kisgyermeknevelőkkel és az intézmény programjával.

Érdeklődni lehet Rádainé Somosi Éva intézményvezetőnél a +36-30-525-5068-as és a 36-1-251-0577-es telefonszámokon.

Megkésett megemlékezés egy szegedi magyar zsidó gyógyszerészről

Két évvel ezelőtt történt, hogy Szegedre utaztam egy évfolyam-találkozó végett. Nostalgizálás céljából már az előző nap megérkeztem. Sétálgatásaim során a város egyik mellékutcájában lévő régiségkereskedő boltjába tértem be, ahol a nézelődés és beszélgetés közepette megvásároltam két vastos iratgyűjtőt, tele mindenféle papírral, melyek állítólagosan egy már meghalt szegedi gyógyszerésszel voltak kapcsolatosak. Mivel a papírok zöme elég mocskos állagú, ezért nehezen vettem rá magam, hogy az anyagot át tanulmányozzam, így hónapokig pihent az asztalomon. Feleségem, megunva a rendtelenségemet, kijelentette, vagy átnézem és elrendezem, vagy kidobja. Kutatómunkámat ez a momentum indította el. Átnézve és kiválogatva az anyagot, kiderült, annak csak 1/4-e hasznosítható, és ahhoz, hogy egy ember életét megalkothassam belőle, erősen hiányos. Problémámat elmeséltem Halmos Sándornak, akinek a segítségével eljuttattam a szegedi zsidó levéltár kezelőjéhez, Ábrahám Verához. Vera jelentős segítségét ismételtelen köszönöm. A levéltári anyagok közt kutatva kiderült, a családdal kapcsolatosan ott is vannak anyagok, de mára a család sajnos kihalt. Így senki sincs, aki kérdéseimre felelhetne, csak a megmaradt papírlapok segíthetik a munkámat. Most pedig jöjjön, mit sikerült megtudni a papírdarabok segítségével.

Történetem főszereplője talán az emberiség legpusztítóbb időszakát élte át – első és második világháború, Magyar Köztársaság és Tanácsköztársaság, Horthy-, majd Rákosi-korszak, 1956-os forradalom, és végül Kádár-rendszer –, döntően Szegeden. Ha valaki egyszerűen akarja bemutatni, ő volt a szegedi Kígyó elnevezésű gyógyszerész tulajdonosa 43 évig – előbb 1902–1941 közt, majd 1946-tól 1950. júliusig. Aki nem ismeri a helyi viszonyokat, abban a tiszteletadás a munkában eltöltött évek adhatják, aki pedig ismeri Szeged történetét, az tudja, mit jelentett, hogy gyógyszerészünk volt a város egyik legnagyobb patikájának a tulajdonosa, és érti, mekkora elismeréssel járt ez valaha. Valamikor vizitkártyáján feltehetően csak ez állt: Gerle Jenő gyógyszerész, a szegedi Kígyó gyógyszerész tulajdonosa.

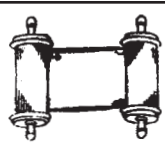
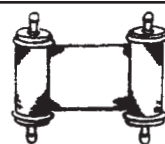
Gerle Jenő jómódú polgári zsidó családba született Ódonon (Magyarország, Borsod megye), 1876. május 24-én. Eredetileg Glänzer Jenő néven látta meg a napvilágot. Mivel 1895 előtt született, így az állami anyakönyvben nem lehetett fel a neve. (Európában a rendszeres anyakönyvezést a római katolikus egyház részéről 1563-ban IV. Piusz pápa vezette be, a tridenti zsinat határozatával. Hazánkban ennek foganatosítására igazából csak a török kiűzését követően kerülhetett sor. A protestáns egyházak rendszeres anyakönyvezését II. József

1795-ös rendelete tette kötelezővé. Az izraeliták hivatalos anyakönyvezési jogát a Bach-korszakra, egészen pontosan 1851 júliusára kell datálni. Az állami anyakönyvezést Magyarországon az 1894. évi XXXIII. törvénycikk rendelte el [1]. Sajnos az ónodi zsinagóga levéltárának papíranyagai zömében megsemmisültek a második világháborús események alatt, így Glänzer Jenővel és családjával kapcsolatos anyagok nem lehetők fel. Nevének magyarosítását 1898-ban kérte meg, az akkori Belügyminisztérium 126266/1898 számon adott rá engedélyt. (II. József, hogy birodalmának közigazgatását egységesítse, 1787. júliusi rendeletében előírta, hogy az országában élő zsidó lakosság keresztneve mellé vezetéknevet állandóan viseljen, ami meghozza német legyen.) Amit a zsidó adófizetésből következtetni lehet, a Glänzer család egy jómódú vallásos zsidó család volt.

Az első világháborút követően a Tanácsköztársaság alatt a kommunizmus és egészségügyi bizonyos területein államosítást hajtott végre. Az ebből adódó gazdasági nehézségeket még a váltópénz hiánya is nehezítette. Majd francia segítséggel szerb katonák szállták meg Magyarországot déli, dél-keleti és keleti területeit, közte Szegedet is. A trianoni békediktátumból még fel sem ocsúdó hazánknak a második világháború következtében újabb borzalmakat kellett átélnie. A magyarországi zsidótörvények értelmében előbb zsidó munkatársaitól kellett megválnia Gerle Jenőnek, mint pl. Gergely Miklóstól. (Akinek leánya, prof. Dr. Gergely Judith, a Debreceni Orvostudományi Egyetemen dolgozik.) Majd gyógyszerészének eladására is rákényszerítették, amire 1940. november 4-én került sor, de a tényleges átadás Takáts István javára csak 1941. január 1-jén történt meg. (Ekkor Gerle Jenő 65 éves volt.) A kényszerű értékesítés pénzből Gerle Jenő Budapestben vásárolt tulajdoni hányadát maga és leányai javára egy bérházban.

Azt lehet mondani, hogy 1944 májusáig a hazai zsidótörvények megszorításai ellenére viszonylag normál kerékvágásban folyt a család élete. A katonai szolgálatra kötelezett férfiakat egyre gyakrabban és hosszabb időre hívták be munkaszolgálatra. 1944-ben Szegeden is felállították a gettót, illetve megkezdődtek a Gestapo fogdáiban a kínvallatások, majd a deportálást is elrendelték. A háború borzalmait az egész család túlélte, bár volt időszak, mikor a gyógyszerész úr a Gestapo hódmezővásárhelyi börtönének „vendégszeretét” élvezhette. A háborút követően a Debrecenben felállt kormány rendezni kívánatai rendezésével – 10.480/1945. M. E. számú rendeletével – a zsidók hátrányos megkülönböztetéseikből adódó vagyoni kárait (2). Ennek értelmében Gerle Jenő is vissza kívánta kapni patikáját, melyet a háború utolsó időszakában,

IMAIDÓK

Templomok	Péntek este Szept. 4.	Szombat reggel Szept. 5.	Péntek este Szept. 11.	Szombat reggel Szept. 12.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	18.30	9.00	18.30	9.00
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	19.30	9.00	19.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.00	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfűvaros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Scheiber S. u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	19.10	8.00	19.00	8.00
Alma u. 2.	18.30	9.00	18.30	9.00
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	19.00	9.30	19.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.30	18.00	9.30
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.30	9.00	18.30	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Desseffy u. 23.	19.10	9.00	19.00	9.00
Teleki tér 22. (szélfűtő)		8.45		8.45
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	18.50	8.00	18.40	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	18.50	8.00	18.40	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Füredi u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.30		18.30	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

NAPTÁR

Szeptember 4. péntek
Szeptember 5. szombat
Szeptember 6. vasárnap
Szeptember 11. péntek
Szeptember 12. szombat
Szeptember 13. vasárnap
Szeptember 14. hétfő
Szeptember 15. kedd
Szeptember 16. szerda

Elul 20.
Elul 21.
Elul 22.
Elul 27.
Elul 28.
Elul 29.
Tisri 1.
Tisri 2.
Tisri 3.

Gyertyagyújtás: 7.01
Szombat kimenetele: 8.05
Szlichot kezdete
Gyertyagyújtás 6.47
Szombat kimenetele 7.50
Erev ros hasáná
Ros hasáná 1.
Ros hasáná 2.
Gedálja bójte

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő:
Kardos Péter
Olvasószerkesztő:
Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos:
Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám:
11707024-22118480
OTP SWIFT kód:
(BIC) OTPVHUHB
IBAN:
HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.
Szedés, tördelés:
WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák:
mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László
ISSN 0133-1353

1 Botos János: 100 éves az állami anyakönyvezés (1895–1995) Budapest, 1995

2 Magyar Közlöny, 1945. március 15.

3 Magyar Közlöny, 1950. május 20.

Dr. Szabó Attila
gyógyszerész, Debrecen
MTA orvostörténeti munkabizottság
gyógyszerésztörténeti albizottság tagja

Siker a berlini Maccabiádán

A csapatot nem fogadták ezrek, mint gyerekkoromban, amikor a Nyugati pályaudvarra befutott a helsinki olimpia aranyvonata. Nem üdvözölte őket a repülőtéren vizes diadalív, de soha ilyen jó eredményt nem értek el, ennyi érmet még nem nyertek magyar zsidó sportolók Maccabi Európa Játékokon, mint az idei (07. 28.–08. 04.) berlini eseményen.

Találkozásunkkor *Jusztin Ádámon* szemmel látható volt a fáradtság. Fáradtság és egyben nagy-nagy öröm, hiszen a fiúk és lányok nagyszerűen szerepeltek. Berlinben több mint 2000 sportoló jött össze, hogy 19 sportágban mérje össze tudását, felkészültségét. A mieink 9 sportágban indultak.

– *Kik voltak a legsikeresebbek? – kérdezem a Maccabi VAC elnökét, aki Knopp András mellett a magyar delegáció vezetője volt.*

– Egyértelműen a vívóink, öt aranyérmet szereztek. *Singer Martin* elnyerte az általunk felajánlott Kapos Endre-különdíjat. Rajta kívül *Frühauf Benjámint* 2 aranyat, *Garam Nóra* és *Lóránd Ádám* egy-egy elsőséget szerzett. Külön öröm számunkra vívóink szép sikere, hiszen a versengést az 1936-os berlini olimpia kardvívóbajnokának, Kabos Endrének az emlékére rendeztük, de a versenyek színhelyén ott volt Elek Ilona kinagyított fényképe is, aki ugyancsak ebben a vívócsarnokban aratta emlékezetes győzelmét Hitler zsidó kedvence, a német Helena Mayer ellen. És hogy a nációk bánata még nagyobb legyen, akkor a harmadik helyen is egy zsidó lány, egy osztrák vívónő végzett.

– *Született-e még aranyérem?*

– Triatlonban mind a lányok, mind a fiúk versenyt mi nyertük, *Boros Zsófi* és *Bene Marci* szereplésével. Bridzscsapatunk 2 ezüstöt, egy bronzot hozott haza. A vízilabdadöntőt az izraeli csapattal vívtuk, és kemény meccsen maradtunk alul. De az ezüst is szépen csillog, nagy siker. Junior futsalcsoportunk a harmadik helyért a spanyolokkal játszott, és győzött.

– *És most örömteli a fáradtság?*

– Delegációnk 65 fős volt. Az ő megjelenéseik szervezése, lebonyolítása komoly feladat elé állított bennünket. A közös programok, a protokollesemények. A megnyitón és a záróünnepségen való részvétel. A németek a tőlük elvárt precizitással rendezték a versenyeket. Bár, köztünk szólva, lehet ennél jobbat is csinálni... Talán éppen Budapesten!

Megadták az esemény súlyát azáltal, hogy *Hauck* államfő nyitotta meg a játékokat. A magyar nagykövetségben *Szász György* barátunk rendezésében kiemelkedő zsidó sportolók életét bemutató kiállítás nyílt. Ezen *Deutsch Tamás*, az MTK elnöke és *Motti Tichauer*, az Európai Maccabi elnöke mondott beszédet. Ezenkívül részt vettünk egy 2000 fős sabbati vacsorán. Ez a rendezvény Guinness-rekordnak számít.

– *A versenyző fiatalokon kívül a csapat tagja volt a két kiemelkedő egykori sportoló, Sallói István 14-szeres válogatott futballista és Kenéz György olimpiai bajnok vízilabdázó. Őket is magával ragadta a nagy verseny hangulata?*

– Ezt persze tőlük kellene megkérdezni, de úgy vettük észre, jól érezték magukat. Mindenben segítettek a munkánkat, miközben élveztek saját, alig kopott népszerűségüket.

– *Most pihenés következik?*

– Rohanok le a családomhoz a Balatonra. Utána összegezzük a berlini tapasztalatokat, és szemün-

ket a két év múlva esedékes izraeli nagy Maccabiádára vetjük. Most már van mit megőrizni az eredményeinkből.

ARANY

Női kard egyéni: Garam Nóra
Férfi kard egyéni: Singer Martin
Párbajtőr junior: Lóránd Ádám
Tőr egyéni: Frühauf Benjámint
Tőr egyéni junior: Frühauf Benjámint
Triatlon női: Boros Zsófia
Triatlon férfi: Bene Marci

EZÜST

Női kard egyéni: Gárdos Judit
Kardcsapat: Garam Nóra – Gárdos Judit – Singer Martin
Párbajtőr junior: Frühauf Benjámint
Női összetett: Garam Nóra
Tőr junior egyéni: Lóránd Ádám
Férfi vízilabda (edző): Kenéz György, Lonker Tamás): Bánhegyi Gergő, Beck Dávid, Grünberger Tamás, Karika Kristóf, Krémer Zoltán, Mester Tamás, Nagy Dávid, Nagy Gergely, Nagy Péter, Rajna Gábor, Sternthal Róbert, Szabó Bence, Udvardi Dávid
Bridzs páros: Fogaras András és Kovács András
Bridzscsapat: Fogaras András, Gál Péter, Gerő István, Kovács András, (Vass Katalin)

BRONZ

Párbajtőr csapat: Singer Martin, Lóránd Ádám, Frühauf Benjámint
Női párbajtőr egyéni: Garam Nóra
Junior futsal (edző: Tamás Gábor): Bajnai András, Halmai Noé, Horváth István, Katona Márton, Károly Dávid, Légrádi Ádám, Merkely Jakab, Messinger Miklós, Paulovits Dénes, Seres Bruno
Bridzs páros: Gál Péter, Gerő István

Molát Ferenc

SPÁNN GÁBOR

A szem

Néhány héttel ezelőtt egy pénteki napon délben megcsörrent a telefonom. A vonal túlsó végén az egyik zsinagógám főrabbija, Schöner Alfréd jelentkezett. Érdeklődött a hogylétemről, mivel tudott róla, hogy előző nap – csütörtökön – szürkehályog-eltávolító műtétet hajtott végre rajtam. Érdekelte, hogy vagyok, és biztos tudta, hogy egy nappal a műtét után a zuglói lakásomtól messze eső belvárosi zsinagógájába nem vállalom még a kirándulást. Megköszöntem aggodását, és elmondtam, hogy Istennek és a szemész doktornőnek hála jól vagyok, már „fékezett habzsal” olvasok, tévézek, szóval élem az életet. Ekkor történt valami meglepő. A főrabbi megkérdezte, hogy beszélgetésünk alatt egyedül vagyok-e. Mivel mind a feleségem, mind a fiam velem volt, ezt elmondtam. Ő is közölte, hogy népes társaság közepéből telefonál, és mindenki örül gyógyulásomnak, de ha nem veszem sértésnek, arra kér, hangosítsam ki a telefont, mert ő tanúk előtt próbára tenne, hogy valóban olyan sikeres volt-e a műtét. Ez igencsak meglepett, de tudom, hogy egy rabbinak akkor is igaza van, ha nincs, így belementem a játékba. Schöner annyit kérdezett, meg tudnám-e mondani, hogy ő ebben a pillanatban hány ujját mutatja a telefon felé. Mivel sima mobiltelefonon beszélünk, ez enyhén pókerjátzmánának tűnt. Ennek ellenére néhány másodperc után kivágtam, 2-t. Üdvívalgást hallottam a telefon túoldalán, röpködtek a gratulációk, elhangzott a csodarabbi szó is, és ő csupán ennyit mondott: bármennyi paraszolvenciát adtál az orvosodnak, megérdemelte, mert valóban két ujjat mutatam. A feleségem pedig úgy nézett rám, mintha éppen egy bottal a gardróbszekrényre ütve vizet fakasztottam volna. Igaz, hogy ez a jelenlegi al-bérletünk műszaki állapotát tekintve nem is lenne bibliai csoda.

Most pedig jöjjön egy flashback. Több hónappal ezelőtt egy rutinvizsgálat során szemorvosom majdnem örömmel kiáltott fel: szerkesztő úr, nagyon szépen fejlődik a bal szemén a szürke hályog, néhány hónap és operábilis, löjünk be egy időpontot, amikor lekapom. Egy zsidó ember, ha testi nyavalya éri, köszönettel tartozik az Örökkévalónak, hogy csupán ennyit mért rá. Én is megköszöntem magamban, hogy csak a bal szememről van szó, de azért nyugtáztam, hogy az Örökkévaló bizonyára gondol a télre is...

Eljött a nyári nap, a műtét ideje, én annak rendje-módja szerint odafele-küdtem, és fülemből csengtek mind zsinagógabeli, mind egyéb társaságbeli ismerőseim szavai: a szürkehályogműtét ma már annyi, mint a vakbél, csak azért nem a portás csinálja, mert nem tiszta a keze. Nem kell félni, nem fog fájni! Mindenkinek azt feleltem, hogy az operáló orvosnak bizonyára nem. Nem akarok hazudni, valóban nem fájt. Gondoskodott róla az orvosom, hogy kipárnázza számomra ezt a Via Dolorosát mindenféle érzéstelenítő injekciókkal és cseppekkel. Szeretteim szerint 20 percet tölthettem csupán a műtőben, mert nekem óráim nem voltak. Na ez is egy külön sztori. Mivel a négy, egyszerre üzemelő műtőnek egy közös vetkőzője van, ott kell megszabadulni minden civil holmitól, és anyaszült meztelenség után beöltözni az egyszer használatos papírruhákba. Figyelmeztetett a műtősfő, hogy volt már arra példa, hogy az üresen hagyott öltözőből az éppen műtőből kijött és felöltöző kisbeteget nem csupán a saját holmiját vitte magával, nyilván a narkózis hatása alatt. Nem ajánlatos semmilyen értéket zsebben hagyni. Én mindenesetre az üres pénztárcámat hagytam kizsekkolni a belső zsebből, és elélttem egy fehér papír zsebkendővel, amire előzőleg filctollal nagy betűkkel felírtam: az Isten szeme mindent lát, ellentétben a tieddel!

Legyen valami örömöm is a szekatúrában.

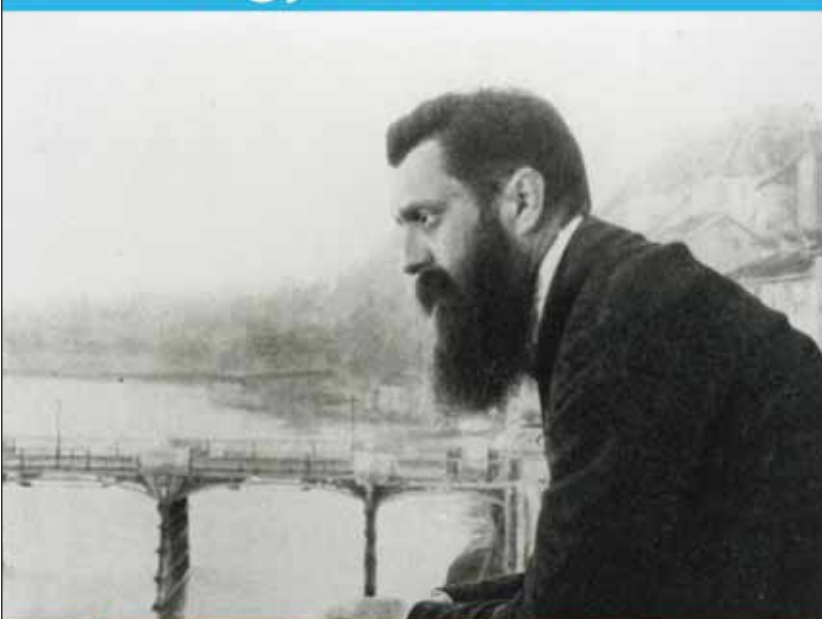
Rövid pihenés után saját felelősségemre hazamentem, természetesen kötéssel a bal szemem, a másnap reggeli vizsgálat reményében. A komplikáció csak ekkor kezdődött. Délutánra olyan kínzó fejfőrcs tört rám, amitől kis híján földön fetrengtem. Elértem nagy nehezen az operáló orvost, aki ezt felelte: ja, ez egy nem várt komplikáció, nagy az ön szemnyomása, a szemfenékvíz összegyűlt, és az okozza a kínzó fejfőrcsét. Küldjön be valakit a családból az osztályra, én odaszólok, és a nővérek majd adnak egy speciális szemészeti vízhatót, amit ha bevesz, a fájdalom is elmúlik.

Én elméláztam azon, hogy a műtetre várva ugyan sokat megtudtam a főnővér fenekéről, de a saját szemfenekemről semmit. Gondoskodó feleségemet útközben elértem, aki hóna alatt egy frissen vásárolt WC-ülődesszkával berohant a kórházba, és hozta a felmentő tablettát. Tényleg hatásos volt, egy óra sem kellett, és jobban lettem.

Innen minden ment a KRESZ szerint. És most vissza a jelen időbe.

Nem szívesen deheroizálok, és nagyon tiszteltem Schöner főrabbi urat, de most lerántom a leplet közös mutatványunkról, ami nem volt más, mint szemfényvesztés (sic!). Ennek annyi a története: Schöner minden péntek este az istentisztelet végén bement, hogy azon a héten az Atyák könyvének hányas fejezete következik, amit illik szombat délután otthonunkban elolvasni. Van, hogy elfelejti bementani a számot, de akkor én szigorúan rákérdezek. Telefonhívásakor tudta, hogy búcsúzás előtt ezt meg fogom kérdezni, és mivel azon a héten az Atyák könyve 2. fejezete volt soros, meg volt róla győződve, hogy ha ő számfeladványt kérdez, én automatikusan a 2-esre fogok gondolni. Hát ennyit a csodákról. Még csupán annyit, hogy ezúton is köszönöm az Örökkévalónak, hogy átszolgált ezen a megpróbáltatáson, és azoknak a bölcseknek is, akik csokorba gyűjtötték az atyák mondásait, amiket most ép szemmel tudok olvasni. Magamnak pedig annyit szűrtem le, hogy az én koromban már ajánlatosabb többet foglalkozni a szemfenékkal, mint egy szem fenékkal...

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk....

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal, a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: legacy@kh-ua.org.il
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-7154136

...és ideje van a nevetésnek

Ezzel a gáztűzhellyel jó vásárt csináltam! Három hete gyújtottam meg a lángot, és még most is ég!

– Maguk ott lent a gödörben azok a skót turisták, akik három napja tűntek el?

– Igen, a jégen csúszva ide lezuhantunk.

– Most már nyugodjanak meg, itt a Vöröskereszt!

– Menjenek tovább, mi nem adakozunk!

Megjelenik egy nő a dokinál kékre-zöldre verve, mire a doki felkiált:

– Istenem, mi történt magával?

A nő sírva mondja:

– Akárhányszor jön haza az uram részegen, mindannyiszor megver...

– Hmm – mondja az orvos –, tudok erre egy teljesen biztos és hatásos szert. Amint az ura hazaér, vegyen egy csésze kamillateát, és öblítse vele a torkát, alaposan öblögessen.

Két hét múlva jön ugyanez a nő a dokihoz; virágzóan néz ki, és mondja:

– Doktor úr, ez csodálatos, amit javasolt! Képzelve, jön az uram holt-részegen, én meg csak öblögetem, öblögetem a torkom, ő meg nem bánt engem...

– No látja – mondja a doki szerényen –, egyszerűen csak kussolni kell...